

**UNGDOMSSATSNING, DELEGATION
SAHRAWI REFUGEE CAMPS**

APRIL 2022

**SVENSKA
VÄSTSAHARAKOMMITTÉN**

Mellan den 11-18 april 2022 besökte en grupp svenska ungdomar de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. Studieresan anordnades av Svenska Västsaharakommittén, efter inbjudan av den västsahariska motståndsrörelsen Polisario. Syftet med resan var att öka kunskaperna om den långt gångna konflikten mellan Marocko och Polisario (Västsahara) och att få ta del av vardagen i flyktinglägren.

Här är vår rapport från resan, de intryck vi fick och möten vi hade under veckan i lägren.

Jakob Jarnhed
Emelie Perdomo
Clara Wanders
Richard Wehinger Krafft
Jacob Wiman
Rima Zaqout

Västsahara, kort om konflikten

Västsahara är ett land i nordvästra Afrika, söder om Marocko. Landet är rikt på naturtillgångar, bland annat fosfat, järn, koppar, uran och troligen olja. Vattnet utanför kusten är bland det mest fiskrika i världen.

Mellan år 1884- 1975 var Västsahara en spansk koloni vid namn Spanska Sahara. När Spanien lämnade år 1975 utropades självständighet i Västsahara. Marocko gjorde då anspråk på landet, vilket den internationella domstolen i Haag avvisade. Istället invaderade då Marocko Västsahara, vilket även Mauretanien gjorde. Mauretanien lämnade dock snabbt och sedan år 1976 har Västsahara varit ockuperat av Marocko. Formellt sett är landet ännu inte avkolonialiserat efter Spaniens inblandning.

Krig bröt ut mellan Marocko och den västsahariska motståndsrörelsen Polisario. En stor del av det västsahariska folket flydde då till öknen under bombanfall med napalm. Här bor de ännu, i Algeriet- 13 mil från gränsen till sitt hemland. En gräns som markeras av en lång mur med militära poster Marocko upprättat. Vapenvila mellan Marocko och Polisario överenskom 1991, då FN förberett en folkomröstning där det västsahariska folket skulle välja mellan integration med Marocko eller självständighet. Ingen sådan folkomröstning har ägt rum ännu, över 30 år senare. Detta på grund av att Marocko vägrat följa överenskommelsen.

Västsahara står på FNs lista över icke självstyrande länder som ska avkoloniseras och är därmed Europas sista koloni i Afrika. Idag erkänner dock land efter land i EU Marockos överhöghet gentemot Västsahara. Även USA har gjort så.

Flyktinglägren i Algeriet ligger utanför staden Tindouf. Här är klimatet hårt, varma somrar och kalla vintrar. Sandstormar är vanliga, och förekommer numera oftare på grund av klimatförändringarna. Inget växer här, det är en plats ingen någonsin bott på. Ett, egentligen rikt, nomadfolk är alltså fast i öknen, med en flyktingstatus, där de i 46 år levt på krisstöd.

Bild: Tidskriften Västsahara

Dag 1. Vi anlände till Tindouf på eftermiddagen och mötte upp våra tolkar, Limam och Zargan på flygplatsen. Väl framme hos Nasra Laroussi och hennes familj i Boujdour fick vi avnjuta Iftar, därefter te på traditionellt västsahariskt vis och en sen middag. En god natts sömn väntade efter den långa resan.

Dag 2. Första dagen med möten. I jeep begav vi oss till Smara, det största av de fem flyktinglägren. Det första besöket var på en förskola, med barn i åldrarna 3-6 år. Beroende på årskurs får barnen lära sig former och färger, uttal, skriva och läsa, matematik samt Västsaharas och Polisarios historia.

Nästa anhalt var en mellanstadieskola. På schemat står ämnen som matematik, arabiska, spanska och islam. Även här får eleverna omfattande undervisning i Västsaharas historia.

På sjukhuset i Smara fick vi träffa doktor Sadeha. Sjukhuset är 25 år gammalt och inte i sin bästa form, berättar han. Här tas alla typer av patienter emot - födande kvinnor, patienter med epilepsi, diabetes eller respiratoriska sjukdomar. Astma är ett stort problem bland befolkningen i lägren, dammet från sanden gör stor skada på lungorna.

Efter sjukhuset åkte vi vidare till skolan *Essalam*, en skola där eleverna lär sig engelska. Skolan drivs av ett schweiziskt par. Det finns ytterligare en skola som denna i lägren, dit amerikanska team kommer för att utbilda befolkningen i engelska. Lokala lärare förekommer också.

Sista mötet för dagen var hos ungdomsorganisationen *Organización de Exploradores e infancia Sarahauí*, som berättade om sina möjligheter och utmaningar att engagera och sysselsätta unga västsaharier politiskt. På kvällen blev det bio under stjärnhimlen på Boujdours filmskola. Vi fick se tre stycken fantastiska kortfilmer som skildrade livet i lägren, den väntan och kamp som västsaharierna lever så tätt inpå.

Dag 3. Besök på *Union Nacional de Mujeres Sahrauis*, en organisation som jobbar för att inkludera och stärka kvinnor i arbetslivet, samhället och politiken, men också i familjen. Därefter en snabbvisit på Boujdours sprillans nya sjukhus, knappt en månad hade det stått öppet vid tiden för vårt besök.

På *National Museum of Resistance* fick vi en guidad tur genom Polisario och det väpnade motståndets historia. Här finns, förutom dokument och bilder som vittnar om brott mot internationell lag och mänskliga rättigheter, vapen och militära fordon från kriget.

På eftermiddagen besökte vi *Sahara Student Union*, en kulturell, politisk och social organisation som hjälper de studenter från lägren som studerar utomlands.

Dag 4. En något lugnare dag. På förmiddagen besökte vi *Olof Palmes skola*, upprättad av Lisbeth Palme och delvis sponsrad av Olof Palme Foundation. Skolan är en yrkeshögskola för kvinnor, som lär sig bland annat sömnad, akademiskt skrivande, mediaproduktion och vävning- ett konsthantverk som av skolans personal beskrivs som bortglömt och därmed behövs hållas vid liv.

Efter Iftar tar vi en promenad till marknaden i Boujdour och kommer tillbaka till huset, trötta i benen och i sinnet. "Vi ska på fest!", berättar Nasra, kvinnan vi bor hos. Vi klär upp oss och åker iväg till en gårdsplan där det hålls en konsert med det populära bandet Martyr Salem Shdad, med gästartist Almofid.

Dag 5. Dagen började på AFAPREDESA, “*Association of the Families of Sahrawi Prisoners and Disappeared*”. Här träffade vi Abdeslam Omar som gav oss en inblick i Marockos kontroll över Västsahara, de missförhållanden västsaharierna lever i och hur de tas till fånga.

Sedan bar det raskt iväg till *The Department of Equipment*, den institution som tar emot och distribuerar allt bistånd, förutom livsmedel, till lägren. Allt sköts av västsaharisk personal. Vi fick en rundtur på området, som var inhägnat av de containrar som lämnats på platsen av biståndsorganisationer. På departementet fanns även en odling, utmaningarna var stora, klimatet är inte optimalt för växtlighet. Men här kämpade sig bland annat tomater, äggplanta, kål och lök upp.

Dag 6. Idag begav vi oss till *Saharawi Red Crescent*. Det är en transnationell organisation, och inte en del av Internationella Röda Korset och Röda Halvmånen. Här tas livsmedelsbiståndet mot och distribueras ut i lägren. Väl på plats fick vi en rundtur i lagerlokalerna. Av ordförande för Saharawi Red Crescent, Buhubeini Yahya, fick vi lära oss om de utmaningar som organisationen möter. Till exempel finns det stora problem med undernäring bland barn under fem år, samt anemi hos både vuxna och barn. Livsmedelsbiståndet för lägren har minskat de senaste åren, men i samband med kriget i Ukraina kommer det inte längre några leveranser med vete, korn och mjöl.

Sedan hade vi ett möte med utrikesministern i Västsaharas exilregering - Mohamed Salem Ould Salek. Han är fokuserad på ett framtida samarbete med Sverige, och hoppas att stunden då landet erkänner Västsahara inte är långt borta.

Senare under dagen återvände vi till *AFAPREDESA*, för att tala vidare om de motsättningar som finns för det internationella samarbetet för att i EU erkänna Västsahara som land.

Dag 7. Dagen började med en genomgång på *Asociacion Saharaui de Víctimas de minas*, en organisation som jobbar med offer för minor. De berättade bland annat att för varje västsaharisk invånare finns 60 minor utplacerade av Marocko. Organisationen jobbar med att stötta överlevare, bland annat med fysisk och psykisk rehabilitering, ekonomisk support och att komma in i arbetslivet.

Hos *AFAPREDESA* fick vi sedan en genomgång av det historiska politiska läget i Västsaharakonflikten.

På eftermiddagen hade vi möte med kulturministern i Västsaharas exilregering. Han berättade om departementets arbete med att bevara västsaharisk kultur, men också om den marockanska regeringens försök att förstöra, förändra och appropriera västsaharisk kultur.

Dagen därpå åkte vi, tagna av de berättelser vi fått ta del av, hemåt mot Sverige. Vi reste via Alger och Paris. Att ta sig till och från lägren är inte helt lätt, och det krävs en inbjudan av Polisario för att garantera säkerheten för resenärer. Vapenvilan med Marocko har upphört, marockanska spioner finns i lägren, och besökare hit riskerar att bli kidnappade. Det är inte vanligt, men har förekommit. Vi resenärer vill även passa på att tacka för ett otroligt varmt välkomnande och generositet från de personer vi mötte i lägren.

Bilder:

1. Västsaharas flagga på museet för det väpnade motståndet.
2. Tomten hemma hos familjen i Boujdor.
3. Gruppbild på oss ungdomar tillsammans med sjukhuspersonalen i Smara.
4. Doktor Sadeha på sjukhuset i Smara.
5. Anna Lind på bild utanför ungdomsorganisationen.
6. Entrén till kvinnoorganisationen Union Nacional de Mujeres Sarauis.
7. En målning av Olof Palme på Olof Palmes skola.
8. Journaliststudenterna Clara Wanders och Emelie Perdomo med mediastudenter på skolan.
9. Odling på Department of Equipment.
10. Ett "kvinnopaket" som levereras till den kvinnliga befolkningen. Innehåller bindor och schampo.
11. Gruppbild med personalen på the Department of Equipment.
12. På Västsaharas utrikesdepartement.
13. Buhubeini Yahia, ordförande för Saharawi Red Crescent.
14. Ett av förråden på Saharawi Red Crescent.
15. Entrén till Asociación Saharaui de Víctimas de Minas.

ETT PAR INTRYCK FRÅN RESAN

“En otroligt lärorik resa! De möten jag fått uppleva, med organisationer, institutioner och privatpersoner kommer stanna med mig för all tid. Framför allt har jag fått träffa människor med ett otroligt tålamod, disciplin och gemenskap. En extra stark upplevelse var också hur bra samhället är utformat, trots alla motgångar. En flykt som tyvärr blir allt mer permanent har resulterat i en governance där det västsahariska folket själva har makt över vad som händer inne i lägren. Dessvärre är det ju dock som Buhubeini Yahya, på röda halvmånen, sa: att över 90 % av befolkningen i lägren befinner sig i en sårbar situation, men att det västsahariska folket själva är rika. När de får sin stulna mark tillbaka.”

-Clara Wanders

”Det har varit otroligt givande att få träffa alla dessa människor och organisationer. Att på så nära håll få uppleva den kamp jag tidigare läst och hört så mycket om var verkligen berikande. Jag blev imponerad över den fantastiska gästfriheten, och hur varmt vi alltid blev mottagna. Alla vi besökte gav en passionerad och detaljerad berättelse kring sitt arbete och sin kamp, och man lämnades aldrig oberörd. Jag är förundrad över de mentala styrkor som finns hos Västsahariska folket, att i så många årtionden få uppleva svek efter svek, men ändå fortfarande kämpa. Det är dags för oss att lyfta denna fråga till sin rättvisa plats, så fler kan opponera sig mot den Marockanska ockupationsmakten och handlingsförlamningen i EU och FN.”

-Richard Wehinger Krafft